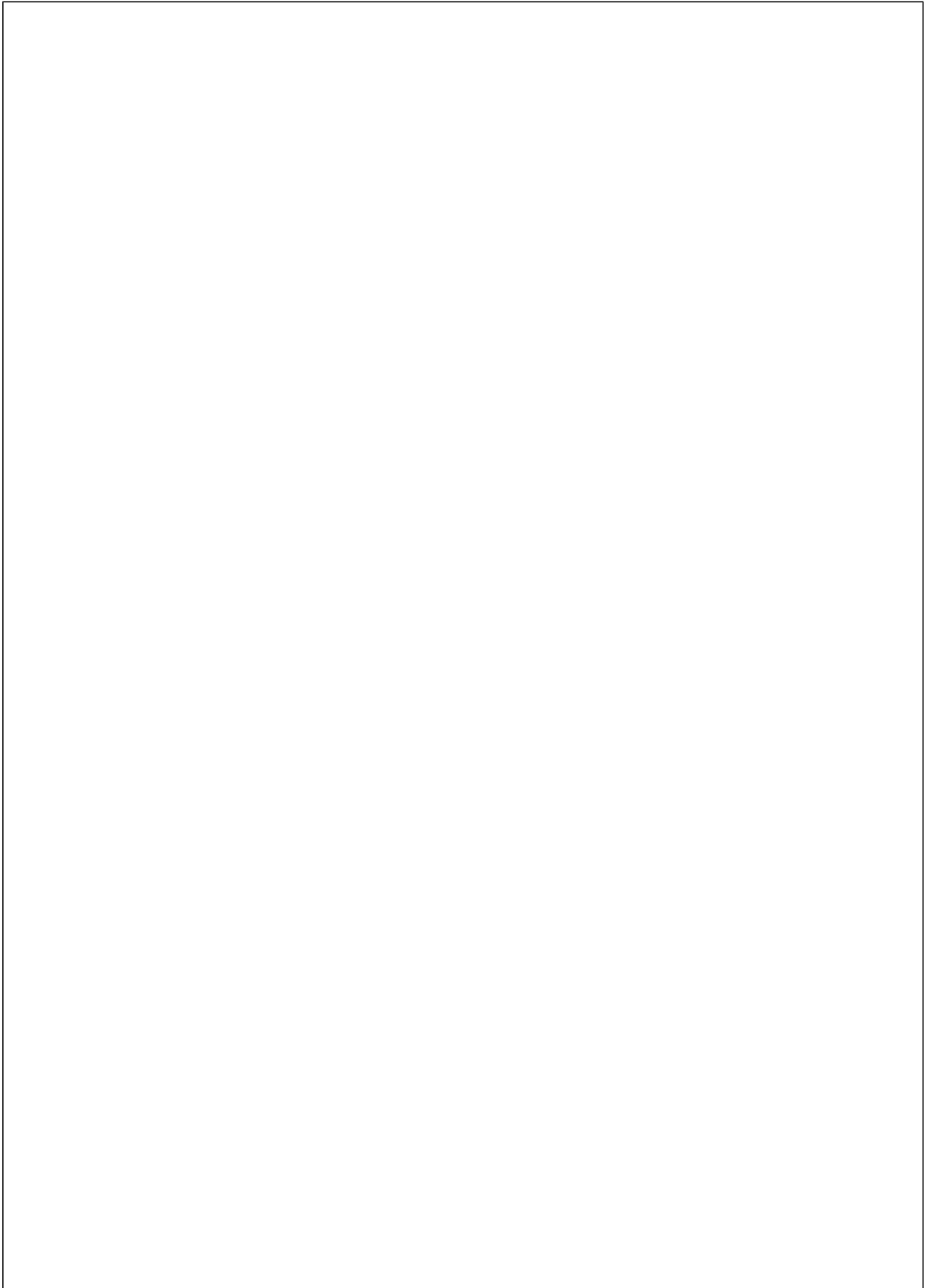

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/170477,W-Warszawie-otwarto-wystawe-IPN-Zostali-na-Wschodzie-Polska-inteligencja-w-ZSRS-.html>
27.02.2026, 22:30

W Warszawie otwarto wystawę IPN „Zostali na Wschodzie. Polska inteligencja w ZSRS 1945-1991”

Ekspozycja została zaprezentowana 16 września 2022 roku na dziedzińcu Zamku Królewskiego w Warszawie. W wernisażu wziął udział prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki.

16.09.2022

Wystawa „Zostali na Wschodzie. Polska inteligencja w ZSRS 1945-1991” przypomina kapłanów, nauczycieli, naukowców i innych przedstawicieli elit polskich, którzy po 1945 r. pozostali na terenie ZSRS. Jedni nie chcieli, a inni nie mogli osiąść w powojennej Polsce. Podjęli misję przeciwstawiania się sowietyzacji, ocalenia języka, kultury, przechowania wiary. Nie zabiegali o honory, nie liczyli na orderzy czy wyrazy uznania. Niczym żołnierze na straconych placówkach pełnili służbę, nie zważając na jej dramatyczne konsekwencje – więzienia i łagry sowieckie, represje.

- Byli też tacy (...) którzy zostali na Wschodzie, bo podjęli taką decyzję. Bo mieli w sobie tyle determinacji, tyle siły woli i pragnienia zachowania świadectwa o Polsce i Polakach, że postanowili zostać na Wschodzie i stać się kustoszami narodowej pamięci. (...) Stąd płynie wartość tej wystawy, że przypomina o ludziach, którzy gotowi byli świadczyć o polskości w imperium zła

-

mówił podczas wernisażu prezes Instytutu Pamięci Narodowej. Dr Karol Nawrocki przypomniał o 83. rocznicy sowieckiego ataku na Polskę, przypadającej 17 września. Data ta powinna skłaniać do refleksji na temat systemu komunistycznego, który już w swoich teoriach, podstawach, fundamentach nawoływał do tego, aby mordować konkretne klasy społeczne.

- Duch tego systemu dziś stara się zdemolować cywilizowany świat i wywołuje kolejne wojny. Mam nadzieję, że ta wystawa będzie dla nas i gości ze świata, którzy odwiedzają Zamek Królewski w Warszawie, sygnałem, że system komunistyczny jest wciąż zagrożeniem w XXI wieku.

- powiedział.

Prezes IPN podkreślił, że 17 września 1939 r., jest „symbolem paktu Hitlera ze Stalinem, który miał zniszczyć świat, ale szczęśliwie to się nie udało”.

W uroczystym otwarciu wystawy wzięli udział prof. Wojciech Fałkowski, dyrektor Zamku Królewskiego, na którego dziedzińcu można obejrzeć ekspozycję oraz jej autor Adam Hlebowicz, dyrektor Biura Edukacji Narodowej IPN.

Wystawę będzie można zwiedzać od 17 września do 9 listopada 2022 roku. Wstęp wolny.

* * *

W 2021 roku została wydana publikacja IPN [„Zostali na Wschodzie. Słownik inteligencji polskiej](#)

[w ZSRS 1945-1991](#)”, autorstwa Adama Hlebowicza. Słownik prezentuje sylwetki kapłanów, nauczycieli, naukowców i innych przedstawicieli elit polskich, którzy po 1945 r. pozostali na terenie ZSRS. Jedni nie chcieli, a inni nie mogli osiąść w powojennej Polsce. Podjęli misję przeciwstawiania się sowietyzacji, ocalenia języka, kultury, przechowania wiary. Nie zabiegali o honory, nie liczyli na ordery czy wyrazy uznania. Niczym żołnierze na straconych placówkach pełnili służbę, nie zważając na jej dramatyczne konsekwencje – więzienia i łagry sowieckie, represje... Niech biogram każdego z nich przyczyni się do zachowania jego ofiary i pracy w pamięci narodu.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Wystawa